

Kommunstyrelsen

Stadsrevisionen • Borås

Revisionsredogörelse

20
21

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Kommunstyrelsen år 2021

Vi har granskat Kommunstyrelsens verksamhet och årsredovisning 2021. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller Kommunstyrelsens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målen för två av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Nio av Kommunfullmäktiges tolv uppdrag till Kommunstyrelsen är inte genomförda. Vi bedömer att Kommunstyrelsens genomförande av Kommunfullmäktiges uppdrag är bristfällig.

Vår bedömning är att det på övergripande nivå finns en väletablerad struktur för hur lokalförsörjningsprocessen ska bedrivas i staden. Vi bedömer samtidigt att processen i väsentliga delar behöver förtydligas och formaliseras i syfte att skapa likriktighet, förutsägbarhet och en mer ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess.

Vår bedömning är mot bakgrund av granskningsresultaten när det gäller Borås Stads hantering av coronapandemin att Borås Stads arbete avseende organisering, styrning och ledning i huvudsak har varit ändamålsenligt.

Kommunstyrelsens hantering av de centralt tillkommande kostnaderna är enligt vår bedömning inte ändamålsenlig. Kommunstyrelsen behöver säkerställa att hanteringen sker i enlighet med de reglementen som gäller för styrelsen. Vår bedömning är även att Kommunstyrelsens uppsikt över området inte är tillräcklig.

Den samordnade varudistributionen när det gäller livsmedel i Borås Stad kan inte bedömas som ändamålsenlig och effektiv. Enligt vår bedömning behöver Kommunstyrelsen, i samråd med berörda nämnder, genomföra en genomgripande översyn och omprövning av den samordnade varudistributionen i Borås Stad.

Vi bedömer att Kommunstyrelsen i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

När det gäller Kommunstyrelsens ärendeberedning är vår bedömning att de brister som konstaterades 2018 inte åtgärdats. Förhållandena medför att Kommunstyrelsens beredning av ärenden även fortsatt inte kan bedömas som ändamålsenlig.

Vår sammantagna bedömning är att Borås Stads årsredovisning i huvudsak är upprättad enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen, rekommendationer från

Rådet för kommunal redovisning samt God redovisningssed. Resultat, ekonomisk ställning och räkenskaper redovisas på ett i huvudsak rättvisande sätt. Balanskravet är uppfyllt. I årsredovisningen saknas verksamhetsmål i koncernperspektivet.

När det gäller finansiella mål uppnås samtliga tre uppställda mål under året. Kommunfullmäktiges uppdrag bedöms fortfarande vara ett förbättringsområde. Förvaltningsberättelsens avsnitt om god ekonomisk hushållning ska innehålla en sammanhållen utvärdering gällande verksamhetsmål och uppdrag för både kommunkoncernen och kommunen, vilket saknas.

Vi bedömer att Kommunstyrelsens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen behöver upprätta en buffert i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget och redovisa avdelningarnas ekonomiska resultat. Kommunstyrelsens genomförande av Kommunfullmäktiges uppdrag bedöms som bristfällig. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med utvecklingsområden. Riskanalysen bör framöver ta sin utgångspunkt i all den verksamhet som Kommunstyrelsen bedriver. Kontrollmomenten i planen för intern kontroll bör ha relevans för den beslutade riskbilden.

Vi tillstyrker att Kommunstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för år 2021.

BORÅS 2022-04-19

Bill Johansson
Ordförande

Nils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Kommunstyrelsen redovisar ett överskott på 5 209 tkr jämfört med budget, fördelat på ett överskott på 4 468 tkr för stadsledningskansliet och 741 tkr för kommungemensam verksamhet.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Stadsrevisionen noterar att den största verksamheten, *Kommunledning*, delredovisas i olika avdelningar under rubriken Verksamhetsanalys i Kommunstyrelsens årsredovisning. Däremot kan man inte under rubriken *Verksamheternas nettokostnader* följa de olika avdelningarnas ekonomiska resultat, trots att verksamheten *Kommunledning* omsätter mer än 250 miljoner år 2021. Stadsrevisionen noterar vidare att det i ekonomisystemet är upplagt redovisningsmässigt enligt den logiken, med olika ansvar för de olika avdelningarna under gemensam administration.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska varje nämnd sätta av som lägst 1 % i buffert utav sitt kommunbidrag till oförutsedda händelser. I budget 2021 har Kommunstyrelsen avsatt ca 0,5 % av kommunbidraget för Stadsledningskansliet i buffert. Ingen buffert är avsatt i Budget 2021 för kommunbidraget avseende kommungemensamma kostnader. När det gäller de kommungemensamma kostnaderna noteras att kommunbidraget avser köpta tjänster där kostnaden vanligen är känd vid upprättande av budget, varför ingen buffert har avsatts. Sammantaget är Kommunstyrelsens avsatta buffert inte 1 % av kommunbidraget. Bufferten är därmed inte upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Nedan redovisas de större budgetavvikelserna i enlighet med Kommunstyrelsens årsredovisning.

Stadsledningskansliets budgetram

Kommunstyrelsen redovisar ett överskott på 4 468 tkr för stadsledningskansliet.

I resultatet ingår öronmärkta poster om ca 7,2 mnkr som avser organisationshälsa, Byggbonus, E-handelsstaden och sociala investeringar. Budgeten har under året utökats med 3,7 mnkr för arbete mot organiserad brottslighet, 0,9 mnkr för lokal utveckling och 7,5 mnkr som avsett Borås 400 är (för vilka en budget om 10 mnkr godkänts). Kostnader för Borås 400 år kommer även att justeras under 2022.

År 2021 har likt föregående år präglats av coronapandemin. Kommunstyrelsen har hanterat inköp av sjukvårdsmaterial och varit sammanställande vad gäller det uppbyggda lagret som Servicenämnden hanterar. Värdet av lagret har under året skrivits ned med ca 30,9 mnkr vilket påverkat resultatet.

Kommunstyrelsens årsredovisning visar större avvikelser vad gäller statsbidrag och kostnader för material och tjänster i förhållande till budget. Avvikelserna kan, förutom nedskrivning av lagervärdet härledas till bidrag från Socialstyrelsen avseende inköp av sjukvårdsmaterial.

Kommungemensam budgetram

Den kommungemensamma budgetramen redovisar ett överskott jämfört med budget om 741 tkr. Den positiva budgetavvikelsen förklaras främst av lägre kostnader till Västtrafik som en konsekvens av coronapandemin. Uteblivna kostnader till Västtrafik täcker till viss del högre kostnad för räddningstjänsten 2021. Räddningstjänsten följer avtalet med en kontinuerlig ökning av förbundsbidraget, för Borås Stad ca 2,0 mnkr per år fram till 2024.

Investeringsredovisning

Investeringarna uppgår till sammanlagt 1 084 tkr avseende 2021. Investeringsbudgeten uppgick till 30 000 tkr för året. Förklaringen till avvikelsen gentemot budget är att inga pågående fastighetsaffärer kommit till avslut i nuläge. Fastighetsinköp har gjorts under 2021 av bl.a. del av fastigheten Ryda 4:1 med anledning av att kunna utöka Rya Åsar naturreservat. Utbyggnad av industriområdet Viared Västra pågår, utfallet avser även byggnation av Vinkelvägen i Sparsör.

Exploateringsredovisning

Exploateringsprojekten för utbyggnad av Viared Västra, Viared Norra, Nordskogen samt utbyggnad av bostadsområden pågår fortfarande. Exploateringsutgifterna för dessa områden uppgick under 2021 till 20 474 tkr. Försäljning av tomtmark har under 2021 uppgått till 105 782 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer

I Kommunfullmäktiges budget för år 2021 har målsättningar formulerats för 23 indikatorer kopplade till de strategiska målområden som ingår i Borås Stads Vision 2025. I Kommunfullmäktiges budget anges om respektive indikator ska öka eller minska. För Kommunstyrelsen har Kommunfullmäktige fastställt sju indikatorer. Nämnden redovisar måluppfyllelsen av indikatorerna enligt nedan.

- **Antal gästnätter i Borås ska öka.**
Utfall för jan-dec 2021 är 162 841 belagda bäddar. Jämfört med samma period förra året är skillnaden ca 38 000 fler belagda bäddar för 2021. Utfallet de två senaste åren visar den fortsatt stora negativa effekt covid-19 har haft på besöksnäringen som helhet. Målsättningen uppnås för 2021.
- **Resultatet av det sammanfattande omdömet om näringslivsklimatet i Borås Stad ska öka. (Svar på fråga i Svenskt Näringslivs årliga enkät skala mellan 1 och 6).**
Utfallet var 2021 3,39 vilket är en försämring av resultatet jämfört med 2020 då utfallet var 3,5. Utfallet kommenteras inte i årsredovisningen. Målsättningen uppnås inte.
- **Rankingen i SKL:s öppna jämförelser, företagsklimat - Nöjd Kund Index (NKI) ska öka.**
Utfallet fram till tertial 2 2021 var 78 vilket är en ökning jämfört med 2020 då utfallet var 72. Utfallet för helåret 2021 finns att tillgå först i maj 2022. Utfallet kommenteras inte ytterligare i årsredovisningen. I diagrammet över de senaste årens resultatutveckling framställs utfallet gälla för hela 2021, men i texten under diagrammet går att utläsa att resultatet avser tertial 2 2021. Målsättningen uppnås med utgångspunkt i tillgängliga uppgifter.
- **Andelen hushåll och företag som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s ska öka, %.**
Bredbandsstatistik för 2021 finns ännu inte tillgängligt. Utfall för 2020 var att 86 % av hushåll och företag har tillgång till minst 100 Mbit/s. Utfall för 2019 var att 82 % av hushåll och företag hade samma tillgång. Uppgifter saknas om målsättningen uppnås eller inte avseende 2021.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid ska minska, %.**
Utfallet för 2021 är 2,8 %. 2020 var utfallet var 3,1 %. Utfallet analyseras inte i årsredovisningen. Målsättningen uppnås.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten ska minska.**
Utfallet för 2021 är 0,4 åa. 2020 var utfallet 0,3 åa. Sett till resultatet de tre senaste åren har arbetad tid för timavlönade minskat från 1,4 åa 2019 till 0,4 åa 2021. Mestadels avser timavlönade praktikanter från högskolor/universitet som arbetar i verksamheterna under sommaren. Målet uppnås inte.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, %.**
Utfallet 2021 är 59 %. Utfallet för 2020 var 58,1%. Målsättningen uppnås.

Kommunstyrelsen har inte uppnått målsättningen för två av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt. Avseende en indikator saknas uppgifter om målsättningen uppnås eller inte.

Nämndens indikatorer

Nämnden har inte antagit egna indikatorer vilket inte i linje med Borås Stads styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Kommunstyrelsen har avseende 2021 fått 12 uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, av dessa är nio uppdrag inte genomförda.

0 9 3 0 av 12 Kommunfullmäktiges uppdrag

De uppdrag som inte är genomförda är:

- **Kommunstyrelsen ska utreda hur Borås Stads budget och koldioxidbudgeten kan kopplas ihop.**
Ett förslag till framtida arbetssätt har tagits fram i ett samarbete mellan Strategisk samhällsplanering och Ekonomistyrning. Utredningen kommer snart att gå vidare för politisk beredning. Det framgår inte av årsredovisningen när uppdraget beräknas vara slutfört.
- **Kommunstyrelsen ska tillsammans med Samhällsbyggnadsnämnden och Miljö- och konsumentnämnden utreda hur samverkan kan underlättas mellan verksamheterna som idag ligger på Samhällsbyggnadsnämnden, Miljö- och konsumentnämnden (avseende strandskydd), Strategisk samhällsplanering och Mark och exploatering. Utredningen ska vara färdig under första halvan av 2021.**
Nämndövergripande organisationsutredning pågår. Det framgår inte av årsredovisningen när uppdraget beräknas vara slutfört.
- **Kommunorganisationen behöver arbeta med att förebygga att avfall inom den egna organisationen uppkommer. Kommunstyrelsen ska utreda och föreslå nämnd som ska ta det övergripande ansvaret för detta arbete.**
Avfallsplanen är klar. Diskussioner om ansvarsfördelning pågår. Det framgår inte av årsredovisningen när uppdraget beräknas vara slutfört.

- Kommunstyrelsen ska utreda Servicekontorets roll vid kriser samt vilka uppgifter som förvaltningen ska ansvara för.**

Arbetet har inletts tillsammans med Serviceförvaltningen och avstämningar av uppdraget har genomförts med Servicenämnden. Arbetet sker i två steg.

 - Hur krisberedskapen fungerar idag och utifrån det se till att Servicenämndens reglemente utökas/justeras med det ansvar/uppgifter som inte finns med idag för att hålla samma nivå/lägsta nivå över tid. Ett förslag till revidering av SN-reglemente samt en bilaga med fördjupande beskrivning har tagits fram.
 - Identifiering av arbetsområden samt ge förslag på förmågeökning/anpassning inom, för Borås Stad, viktiga krisberedskapsområden pågår. Uppdraget beräknas vara klart i mitten av 2022.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att under första halvan av 2021 ta fram regelverk och informationsmaterial om intraprenader.**

Uppdraget är genomfört på förvaltningsnivå. Förslag till regelverk samt plan för utbildning och information är framtaget för eventuell fortsatt politisk beredning. Det framgår inte av årsredovisningen när uppdraget beräknas vara slutfört.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att klargöra ansvarsfördelningen inom Borås Stad i arbetet mot invasiva arter.**

Ansvarsfördelning för bekämpning av lagstadgade invasiva växtarter är utredd och rapporterad till Kommunfullmäktige. Hur det förvaltningsövergripande arbetet ska organiseras på bästa sätt och icke lagstadgade invasiva växtarter ska hanteras är under fortsatt utredning. Utifrån den första rapporten för budgetuppdraget gav Kommunfullmäktige fortsatt uppdrag för 2022. Kommunstyrelsen fick då bl.a. i uppdrag att inför budget år 2023 lägga fram ett utarbetat förslag på långsiktig organisation och hur den ska resurs- och ansvarsfördelas.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur stort effekt- och kapacitetsbehov Borås har för att klara, stadens, kommuninvånarnas och företagets framtida behov av el.**

En första del i utredningen av effekt- och kapacitetsbehovet för Borås Stad är genomförd. I den beräknas den tillkommande effekten kopplad till hemmaladdning och konvertering av befintlig bilflotta, till laddbara fordon, ge ett tillskott på 13MW i Borås Elnäts nätområde. Ett fortsatt arbete pågår med att beräkna effektutveckling kopplad till stadens bostadsutveckling. Analysen som helhet beräknas vara klar under första halvåret 2022.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att lista möjliga kolsänkor som kommunen kan medfinansiera. Kolsänkorna ska rangordnas utifrån deras effektivitet i termer av minskad koldioxid per investerad krona.**

Arbetet med utredningen pågår och en sammanställning och rapport kommer kunna presenteras tidigt under våren 2022.
- Kommunstyrelsen uppdras att utreda hur ett system med volymkompensation för Individ- och familjeomsorgsnämnden och Sociala omsorgsnämnden kan utformas.**

I utredningen hur ett system med volymkompensation för Individ- och familjeomsorgsnämnden och Sociala omsorgsnämnden kan utformas har det i samarbete med berörda förvaltningar utan framgång försökts hitta någon eller några påverkbara faktorer som samvarierar med kostnaderna för dessa nämnder. Det framgår inte av årsredovisningen när uppdraget beräknas vara slutfört.

Nämndens uppdrag

Kommunstyrelsen har avseende 2021 inte gett förvaltningen några uppdrag.

Konsekvenser av coronaviruset

2021 blev i stort sett en upprepning av 2020 när det gäller Covid-19. Mycket strategiskt arbete har även 2021 fått läggas åt sidan eller planeras om till följd av pandemin. Flera aktiviteter har ställts in eller skjutits upp. Personal har engagerats i arbetet kring pandemin vilket medfört omstrukturering av ordinarie arbete med t ex lägre konsultkostnader som följd.

Hela avdelningen Centrum för kunskap och säkerhet, CKS, har under stora delar av 2021 varit involverade och deltagit i den centrala krisledningsstaben för covid-19.

Avdelningen Personal och förhandling har varit en del i stadens krisledningsstab och ansvarat för tre arbetsgrupper: samordning av bemanning, samordning av feriarbete samt samordning av vaccination. Avdelningen har även hanterat krisstöd till medarbetare och chefer, tagit fram riktlinjer för smittsäker återgång till arbete och börjat lägga grunden för ett förändrat arbetsliv efter pandemin.

Arbetet på Koncerninköp har bland annat inneburit arbete för att säkerställa tillgången till skyddsutrustningen åt Borås Stads verksamheter.

2020 upprättades ett lager av sjukvårdsmaterial, i första hand som en åtgärd för covid-19. Under 2021 har detta fyllts på allteftersom lagret har tömts och behov har uppstått med målet att upprätthålla en omsättning på ca tre månader. Under 2021 har statsbidrag betalats ut för resterande beviljade ansökningar för inköp under 2020. Dessa har matchats mot kostnader som uppstått vid nedskrivning då lagret har minskat eller värdet har justerats enligt LVP, lägsta värdets princip. I årsredovisningen framgår att inköp av sjukvårdsmaterial inkl. nedskrivning av lager uppgått till ca 51,2 mnkr under 2021. En inventering är gjord vid årsskiftet 2021/2022. Värdet på lagret uppgår vid ingången av 2022 till 9 628 tkr och kostnaderna ska enligt beslut i Kommunfullmäktige hädanefter belasta de verksamheter som använder materialet.

Totalt uppskattar Kommunstyrelsen att pandemin har genererat negativa ekonomiska konsekvenser om ca 11 203 tkr för styrelsen.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Uppsiktsplikt – projekt EMC

Energi- och miljöcenterprojektet på Sobacken (Projekt EMC) är i kostnad, omfattning och komplexitet det största projekt Borås Stad någonsin företagit sig. Flera olika "second opinions" och Stadsrevisionen framhöll synpunkter på, och brister i, beredningsunderlagen inför beslutet. Både Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige uttryckte i sina beslut om projektet att riskerna, inte minst ekonomiskt, var stora. Stadsrevisionen bevakade under 2017, mot bakgrund av stora kostnadsökningar, hur Kommunstyrelsen bedrivit sin uppsiktsplikt av projekt EMC. Första revisorsgruppens samlade bedömning var att Kommunstyrelsen under 2017 inte hade fullgjort sin uppsiktsplikt för projekt EMC inom Borås Energi och Miljö AB på ett ändamålsenligt sätt.

De kommunala revisorerna ska årligen granska bl.a. att Kommunstyrelsen fullgör sina uppgifter enligt 6 kap. 1 § kommunallagen (KL). Kommunstyrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över bolagen, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men även i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen. Kommunstyrelsen bestämmer formerna

för hur tillsynen ska gå till. Denna uppsikt kan inte delegeras. Uppsiktsplikten ska bedrivas så att det går att utläsa ur handlingar, protokoll och styrdokument hur och när Kommunstyrelsen har utövat sin uppsikt och säkerställa att samtliga av styrelsens ledamöter fått samma information.

Kommunstyrelsen har 17 maj 2021 som en del i uppsiktsplikten utvärderat de kommunala bolagens interna kontroll. Kommunstyrelsen har i utvärderingen bedömt det som särskilt viktigt att Borås Energi och Miljö AB stärker sitt interna kontrollarbete.

I uppsiktsplikten ingår även bl.a. att Kommunstyrelsen ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen och i kompletterande direktiv. Denna bedömning ska rapporteras till Kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen fattar beslut om sin årliga bedömning i samband med beslut om Borås Stads årsredovisning. I Borås Stads årsredovisning för 2021 framgår att Kommunstyrelsens bedömning är att bolagets arbete med att implementera EMC in i den normala verksamheten har fortgått under året. Då investeringen kraftigt påverkar balans- och resultaträkning med hög låneskuld och höga kapitalkostnader är implementeringen viktig för att hitta synergier och effektiviseringar och nå en långsiktigt ökad lönsamhet. Bolaget arbetar med frågan och har bland annat gjort en organisationsöversyn och tagit fram en ny affärsplan för kommande treårsperiod. Då det planeras för fler stora investeringar framåt behöver bolaget arbeta med lönsamheten i samtliga rörelsegrenar för att kunna fortsätta med den höga investeringstakten samt för att nå Kommunfullmäktiges ekonomiska mål.

Projektet är slutfört och överlämnades från projektorganisationen under 2021.

Det har under 2021 det genomförts tre planerings- och uppföljningssamtal med Borås Energi och Miljö AB. Under samtliga planerings- och uppföljningssamtal har Borås Energi och Miljö AB informerat om projekt EMC.

Kommunstyrelsen har även haft med risken ”risk för att uppsiktsplikten inte fungerar vid större investeringar” i sin riskanalys inför upprättande av plan för intern kontroll för 2021.

Slutrapport om projektet EMC behandlades i styrelsen för Borås Energi och Miljö 24 februari 2022. Slutkostnaden för projektet uppgår enligt rapporten till 3 585 mnkr, 82 mnkr lägre än reviderad budget från 2017.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har den 20 januari 2022 beslutat om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för Borås Stad. I riktlinjerna framgår bl.a. att Borås Stads övergripande ekonomiska mål utgår ifrån generationsprincipen vilket innebär att varje generation ska bära kostnaden för den service som den konsumerar och inte belasta kommande generationer med kostnader eller åtaganden. Finansiella mål finns även för kommunkoncernen.

Projekt Frisk organisation

Kommunstyrelsen beslutade 18 juni 2018 att genomföra projektet Frisk organisation, en treårig satsning på organisationshälsa med syftet att komma till rätta med sjukskrivning som kan härledas till organisatoriska faktorer. Ingången är att arbeta tvärs över samtliga förvaltningar och ge stöd till arbetsplatser med riskmönster genom hög korttidssjukskrivning. Målet är att kapa inflödet till sjukskrivning, minska antalet rehabiliteringsärenden och utveckla goda arbetsplatser.

Projektet ska med hjälp av ett chefsstöd (en avdelning) fånga upp och hantera ”färsk sjukfrånvaro” genom insatser på gruppnivå och stöd till chef. Inflödet i sjukfrånvaro ska fångas upp på ett tidigt stadium med hjälp av ett IT-stöd.

Enheten Organisationshälsa startade upp sitt arbete i januari 2019 och har kartlagt och föreslagit insatser och åtgärder på ca 50 arbetsplatser, vilket motsvarar ca 20 % av stadens arbetsplatser med högst ohälsotal. Utöver det har enheten genom sitt arbete tillsammans med verksamheterna identifierat riskfaktorer som kan beskrivas som strukturella faktorer på förvaltningsövergripande nivå.

Pandemiutbrottet under tidig vår 2020 har inneburit ett avbrott i många av de pågående processer enheten arbetar med. Uppdrag och stöd till verksamheter har fått skjutas på i tid och i ett antal fall ställts in eller genomförts med förändrade arbets sätt. De verksamheter som drabbats hårdast av pandemin, som vård, skola och omsorg är också de som har de största utmaningarna avseende ohälsa och brister/utmaningar i arbetsmiljön.

Kommunstyrelsen beslutade den 22 februari 2021 om att förlänga projekt Frisk organisation. Att förlänga projektet innebar ingen ytterligare finansiering, utan rymdes inom ramen för de avsatta medel som redan har beviljats.

Under 2021 har organisationshälsa fortsatt att arbeta med de 44 arbetsplatser som man redan arbetat med. Man tror även att man kommer kunna jobba med 20-25 arbetsplatser det närmaste året utöver de man redan arbetar med. Uppdraget är inte att nå alla arbetsplatser i Borås Stad, utan att nå de som har de största utmaningarna. Man har under året även hjälpt arbetsplatser som haft covid-19 fall på sin arbetsplats och där det finns oro kring situationen. Det finns ett behov för anställda där att få prata om det som hänt och avlastas. Borås Stad har även ordnat så att företagshälsan har kunnat bidra med stöd.

Enheten har även påbörjat arbetet med verktyget Chefoskopet i fyra förvaltningsledning. Det pågår också ett arbete med att utveckla workshops för hållbara arbetsplatser.

Projektet följs och utvärderas av extern part, RISE, (Research Institutes of Sweden). Fokus för årets utvärdering var att granska de screeningrapporter som enheten Organisationshälsa tar fram och jämföra dessa med de insatser som finns i arbetsplatsernas handlingsplaner. De arbetsplatser som gått igenom hela arbetsprocessen samt efterföljande uppföljningar var med i granskningen. Syftet med rapporten var att synliggöra lärdomar av arbetssättet för fortsatt utveckling av projektets arbete och det systematiska arbetsmiljöarbetet i kommunen.

Tillitsresan

Under åren 2017-2018 deltog Borås Stad tillsammans med några andra kommuner i ett SKR-projekt kallat ”Förenklat och effektivare styrsystem”. Arbetet resulterade i en stor mängd förslag på områden att utveckla. Förslag som nu ligger som grund i det fortsatta arbetet med Tillitsresan.

Under 2021-2022 ligger Tillitsresans fokus på tre områden: nytt styr- och ledningssystem, ny budgetprocess och införandet av gemensamma principer.

1. Nytt styr- och ledningssystem

Kommunstyrelsen gav 2019 stadsdirektören i uppdrag att revidera styr- och ledningssystemet i riktning mot tillitsbaserad styrning. Nära kopplat till styr- och ledningssystemet är hur kommunen arbetar med styrdokument. Det pågår ett omfattande arbete med att se över vilka dokument som finns och vilka dokument verksamheten behöver. Färre styrdokument kan leda till mindre detaljstyrning. En remissversion av reviderad styr- och ledningssystem har skickats ut till berörda nämnder och bolag. Kommunstyrelsen beslutade om revidering av Borås Stads styr- och ledningssystem den 7 mars 2022.

2. Ny budgetprocess

Styrgruppen för Tillitsresan har tagit fram förslag på hur en ny budgetprocess kan se ut. Budgetprocessen skulle kunna bidra till ökad tillit genom ett längre tidsperspektiv för Kommunfullmäktiges budget, bättre samspel med hjälp av dialog mellan politiker och tjänstepersoner samt mer fokus på de stora frågorna och mindre politisk detaljstyrning. Analysdagen hölls i mars 2021 där Kommunstyrelsen, nämndernas och bolagsstyrelsernas presidier, förvaltningschefer, bolags- vd:ar med flera deltog är en del i upplägget för en ny budgetprocess. Fokus under analysdagen var att komma överens om en gemensam bild kring vilka utmaningar som Borås Stad har och står inför.

3. Gemensamma principer

”Gemensamma principer” är resultatet av det arbete som sattes igång för att ta fram en gemensam värdegrund för samtliga Borås Stads medarbetare. De gemensamma principerna är dock inget värdegrundsdokument, utan ett dokument som visar hur den som arbetar i Borås Stad måste agera kopplat till ett antal olika principer. Stadsdirektör Svante Stomberg har fastställt principerna som under 2022 kommer att implementeras av förvaltningar och bolag.

Projekt Socialt hållbart Borås

Den 7 september 2020 fastställde Kommunstyrelsen målbilden för ”Socialt hållbart Borås – vi tar ansvar för barn och unga”. Målbilden har två syften: dels att identifiera målområden och strategier som nämnder och verksamheter i Borås Stad kan samlas kring för att tillsammans bidra till att öka förutsättningarna för mer jämlika livsvillkor och bättre hälsa, dels att skapa en gemensam inriktning för framtida åtgärder.

I mars 2021 beslutade Kommunstyrelsen att utvidga arbetet Socialt hållbart Borås med målområdena ”Bostäder och närmiljö” och ”förutsättningar för arbete”.

Den 22 november 2021 antog Kommunstyrelsen de övergripande målformuleringarna för alla tre målområden. Målen pekar enligt Stadsledningskansliet ut riktningen och kommer att vägleda både politiker och tjänstepersoner i arbetet med att göra Borås mer socialt hållbart och till en bättre plats för alla. Målformuleringarna visar ett Borås som är socialt hållbart inom varje område och beskriver den samhällsförändring politikerna vill åstadkomma på lång sikt.

Till varje målområde finns effektmål formulerade, det som behöver uppnås för att nå det övergripande målet. Arbetet är gemensamt och inkluderar nämnder, bolag och andra nyckelaktörer, både inom och utom den kommunala organisationen.

Stadsledningskansliet skriver att det övergripande målet är att stärka förutsättningar för jämlika livsvillkor och god hälsa för alla invånare i Borås. Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska mellan grupper med olika social status samt mellan grupper som är diskriminerade, marginaliserade eller exkluderade. Målet är en sammanhållen kommun där alla lever ett gott liv som de själva värdesätter.

Förutom de tre områden som Kommunstyrelsen pekat ut som särskilt viktiga att arbeta med kommer ett särskilt fokus finnas på Norrby där insatser inom alla tre områdena sker samtidigt. Stadsledningskansliet konstaterar att frågorna om social hållbarhet är ofta komplexa och spänner över flera verksamhetsområden, både över förvaltningsgränser men även näringsliv, föreningsliv och civilsamhälle berörs. Därför kommer det bli viktigt med samordning och samverkan.

Näringslivsarbetet

Trots ett skakigt år har stora delar av näringslivet utvecklats starkt och förfrågningar på verksamhetsmark är fortsatt stort. Drygt ett 10-tal byggen har färdigställts och påbörjats under året. Bristen på tillgänglig ny mark har påverkat företagens möjligheter till expansion och nybyggnad negativt. Näringslivsenheten har under året arbetat för att försöka lösa de mest akuta behoven. Arbetet att ta fram ytterligare mark har accentuerats tillsammans med avdelningarna Mark och exploatering och Strategisk samhällsplanering. Som ett resultat av arbetet tas nu ca 600 ha nya områden fram. Dessa kommer att vara klara för etablering i etapper från 2024 och framåt.

Arbetet att utveckla näringslivets olika kluster har fortlöpt trots den negativa inverkan från covid-19. Mycket av verksamheten har precis som under 2020, varit pausad eller bedrivits digitalt. Detta gällde främst till och med fram till sommaren. Projektet ”Borås runt på 109 dagar”, där Kommunstyrelsen planerat att genomföra 109 företagsbesök på 109 dagar inleddes men tvingades till paus p.g.a. pandemin.

Sedan 2001 sammanställer Svenskt Näringsliv en årlig ranking av företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Syftet med rankingen är att visa var i Sverige det är mest gynnsamt att starta och driva företag. Rankingens innehåller totalt 17 faktorer som viktas olika tungt. Borås hamnar 2021 på plats 134, en försämring med 34 placeringar mot föregående år.

Trafikprogram

Kommunstyrelsen har den 23 mars 2022 skickat ut en remissversion av Trafikprogram till berörda nämnder och bolag. Remissvaren ska ha kommit in till Kommunstyrelsen senast den 20 maj 2022.

Trafikprogrammets syfte är att konkretisera översiktsplanens strategier och att visa vilka åtgärder som behövs inom transportinfrastrukturen för respektive färdmedel. Programmet kommer att baseras på en målbild för färdmedelsfördelningen år 2040 som innebär att cykelresorna och resor med busstrafiken ska öka kraftigt. Genom detta kommer biltrafikens ökning att dämpas.

Beställar-utförarmodellen

Kommunstyrelsen har under året skickat ut en remissversion av Riktlinjer för beställar- utförarmodellen till samtliga nämnder och bolag. Remissvaren ska ha kommit in till Kommunstyrelsen senast den 28 februari 2022.

Syftet med riktlinjerna för beställar- utförarmodellen är att tydliggöra ett likartat arbetssätt för köp av verksamhet där Servicenämnden är utförare. Riktlinjerna gäller i första hand de tjänster som Servicenämnden utför till beställande nämnder och bolag men kan även tillämpas för interna beställningar av tjänster mellan andra nämnder och bolag.

Skogsförvaltning

Kommunstyrelsen har under året svarat på revisionsrapporten om Granskning av Borås Stads skogsförvaltning. I svaret framkommer det bl.a. att Kommunstyrelsen instämmer i Stadsrevisionens synpunkter och kommer att arbeta vidare med frågeställningarna.

Nya riktlinjer för skogsförvaltning har antagits av Tekniska nämnden under 2021 vilka innehåller uppdaterade mål för skogsinnehavet. Riktlinjerna baseras på ambitionerna i den nationella skogspolitiken, de globala hållbarhetsmålen (Agenda 2030) samt Borås Stads Energi- och Klimatstrategi.

I riktlinjerna för skogsförvaltning framgår följande mål:

- Skogsbruk ska med respektive målklass begränsningar och möjligheter bedrivas rationellt så att bästa ekonomiska resultat uppnås.
- Jakt och fiske ska upplåtas och bedrivas med hänsyn till allmänhetens friluftsutövande.
- Park- och skogsavdelningen ska stimulera skogsvårds- natur- och miljöintresset hos allmänhet, skolor och föreningar.
- Park- och skogsavdelningen ska aktivt arbeta med naturvårdsfrågor, värna och utveckla skogens sociala värden samt underlätta skogsinnehavets tillgänglighet för allmänheten.

Skogsinnehavet och målklassindelningen dokumenteras i en grön skogsbruksplan och revideras löpande med utförda och planerade åtgärder.

Bisysslor

Stadsrevisionen genomförde 2019 en uppföljande granskning av Borås Stads förebyggande arbete mot oegentligheter och korruption. Granskningens visade bl.a. att Borås Stad saknade centrala riktlinjer för hur kommunen ska sköta sitt informationsansvar och bedriva kontroll och uppföljning när det gäller förtroendeskadliga bisysslor.

Under Kommunstyrelsens sammanträde den 11 maj 2020 redovisades vidtagna åtgärder med anledning av bisysslor:

- Medarbetare informeras om skyldigheten att informera sin chef om bisyssla under introduktionen. Punkten ingår i checklistan vid introduktion. Ett förtydligande har lagts till om att även uppdrag i bolagsstyrelser är att betrakta som bisyssla och ska redovisas till närmaste chef.
- Information om bisyssla kommer att finnas med i SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete) i Stratsys vid två tillfällen, första tillfället i maj och andra tillfället i december med start 2020. Även SAM i Stratsys i januari, under punkten ”Borås stads förhållningssätt om korruption och oegentligheter”, kompletteras med jäv och attestreglerna.
- Chefen ska alltid påtala vikten av att anmäla bisyssla vid det årliga samtalet om medarbetaröverenskommelse respektive chefsöverenskommelse. Om medarbetaren tidigare har anmält bisyssla ska chefen lyfta frågan om bisysslan har förändrats under året.
- I Tertial 2 ska varje förvaltning redovisa antalet anmälda bisysslor.

Kommunstyrelsen kompletterade även den 11 maj sin delegationsordning med punkten förbjuda bisyssla och rekommenderade nämnderna att göra samma komplettering i sin delegationsordning. Kommunstyrelsen konstaterade också att i samband med framtagande av den årliga internkontrollplanen ska bisyssla beaktas och rekommenderade nämnderna att göra detsamma i och med framtagandet av internkontrollplanen. Den 25 maj rekommenderade Kommunstyrelsen de kommunala bolagen att riskbedöma rutiner för bisyssla inför internkontrollplan kommande år.

Under 2021 har 296 medarbetare i Borås Stad rapporterat in till respektive chef att de har en bisyssla.

Hantering och redovisning av statsbidrag

Stadsrevisionen har granskat hantering och redovisning av statsbidrag när det gäller covid-19 inom ramen för granskningen av Borås Stads årsredovisning 2021. I RKR R5 framgår att statsbidrag kan vara generella, riktade eller ges i form av kostnadsersättningar. EU- och statsbidrag ska redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner. Bidrag från staten utan villkor ska redovisas i resultaträkningen under posten Generella statsbidrag och utjämning. Tidpunkten för redovisning blir då när intäktskriterierna enligt RKR R2 är uppfyllda. Största posten utgörs av konto 8291 *Stöd för att stärka välfärden* som uppgick till ca 212 mnkr under 2020 och ca 137 mnkr fram till augusti 2021.

Sammanfattningsvis kan konstateras att kommunens redovisning av bidrag vilka erhållits med koppling till covid-19 pandemin i allt väsentligt är korrekt.

Ärendehandbok/beredningsprocess

Arbetet med ärendehandboken pågår fortfarande vid Stadsledningskansliet. Handboken kommer att rikta sig i första hand till Kommunstyrelsen då den processen ser annorlunda ut gentemot nämnderna. En handbok för nämnderna kommer att skapas i nästa steg.

Informationssäkerhet/GDPR

Kommunfullmäktige har den 25 februari 2021 beslutat om Borås Stads Informationssäkerhetspolicy. Syftet med informationssäkerhetspolicyen är att tydliggöra vilket förhållningssätt som gäller för att säkerställa informationssäkerhet inom Borås Stads alla förvaltningar, nämnder och majoritetsägda bolag.

Digitala möten och digitala signaturer

Under vissa perioder under året har nämnderna haft digitala nämndmöten i enlighet med Folkhälsmyndighetens rekommendationer, nationella allmänna råd och rekommendationer för att minska spridningen av covid-19, samt begränsningsförfordning gällande sammankomster och möten. Varje nämnd/bolag har i samverkan med sin förvaltning gjort en bedömning hur sammanträden ska genomföras utifrån Folkhälsmyndighetens rekommendationer. Under året har tolv av 19 nämnder (inkl. Kommunfullmäktige) använt digital signering av protokoll.

Mark och exploatering

Mark för verksamheter

Under året har avdelningen sålt två industritomter på Viared Västra för sammanlagt 14,8 mnkr. Nordskogens industriområde har under året sålt en industritomt för 8,0 mnkr. Markanvisningsavtal har tecknats med Domstolsverket i syfte att bygga en ny Tingsrätt vid RV40 vid Boråshallen. Planarbete har pågått för nya verksamhetsområden vid RV27/41, Kyllared, Segloravägen och vid Boråstorpet. Boråstorpsplanen syftar både till trafikförbättringar och ny verksamhetsmark.

Mark för bostäder

Intresset för att bygga bostäder i Borås är stort och antalet markanvisningsförfrågningar på kommunal mark är fortsatt stor. Under året har nio småhustomter har sålts för ca 5,9 mnkr. Försäljning av tidigare markanvisade områden för bostadsexploatering i Parkstaden, Fristad, Viskafors, Norrmalm om ca 160 lägenheter/trygghetsbostäder för ca 42 mnkr.

Markupplåtelse och förvaltning

Förvaltning av kommunens mark och fastigheter utförs i huvudsak av Tekniska förvaltningen respektive Lokalförsörjningsförvaltningen eller via olika nyttjanderättsupplåtelse. Under året

har försäljningen av tomträtter och arrendetomter för småhus har fortsatt enligt budgetmål och det totala antalet tomträtter minskar efterhand samt därmed även tomträttsintäkterna. Markupplåtelser för kommunala behov (ex. förskolor, skolor, idrottsanläggningar) och för kommunala bolags behov (ex. elnätstationer, pumpstationer) inventeras och karteras. Målet är att interna arrendeavtal ska tecknas för respektive objekt.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Granskning av lokalförsörjningsprocessen i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av lokalförsörjningsprocessen i Borås Stad. Syftet med granskningen var att granska om principerna för hyressättning, renovering, underhåll och nybyggnation är ändamålsenliga och om arbetet bedrivs med en rättvisande redovisning och tillräcklig intern kontroll.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att det på övergripande nivå finns en väletablerad struktur för hur lokalförsörjningsprocessen ska bedrivas i staden. Stadsrevisionen bedömer samtidigt att processen i väsentliga delar behöver förtydligas och formaliseras i syfte att skapa likriktighet, förutsägbarhet och en mer ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess. Kommunstyrelsen och Lokalförsörjningsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning bl.a. tydliggöra prioriteringsordningen för lokalinvesteringar och ansvarsfördelningen mellan beställande nämnd, Lokalförsörjningsnämnden och Kommunstyrelsen. Dessa nämnder behöver även vidta åtgärder för att synkronisera den demografiska prognosen med lokalförsörjningsprocessen.

Lokalförsörjningsnämndens planering och prioritering av fastighetsunderhållet bedöms mot bakgrund av de brister som framkommer i granskningen som otillräckligt. Lokalförsörjningsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning bl.a. säkerställa att långsiktiga underhållsplaner upprättas för Borås Stads fastigheter och tillse att fastighetsförvaltarna har adekvat systemstöd. Nämnden behöver därutöver riskklassificera underhållsåtgärder samt upprätta en prioriteringsordning för underhållsplaneringen.

Stadsrevisionen bedömer att internhyressystemet säkerställer finansieringen av fastighetsförvaltningen i förhållande till kapitalkostnader, drift och underhåll för den del av beståndet som är uthyrt. Lokalförsörjningsnämnden behöver dock tydliggöra förutsättningarna för omklassificering av lokaler och när åtgärder bedöms vara standardhöjande.

Granskning av Borås Stads hantering av coronapandemin

Kommunforskning i Västsverige (KFi) har på uppdrag av Stadsrevisionen i Borås Stad genomfört en granskning av Borås Stads hantering av coronapandemin. Granskningen har genomförts genom deltagande i KFi:s utvärderingsprogram Kommuner i Coronatider (KomCo). Syftet med granskningen var att beskriva och klargöra hur olika delar av den kommunala organisationen och verksamheten klarat att hantera pandemin ur ett organiserings-, lednings- och styrningsperspektiv. Syftet har även varit att skapa ett underlag för ett brett lärande kring hanteringen av pandemin.

KFi konstaterar i rapporten att de som vidtalats i utvärderingen samstämmt ger ett gott betyg åt kommunens organisering, styrning och ledning under pandemin. Krisledningsarbetet i pandemin uppges ha fungerat till största delen väl både centralt och lokalt i organisationen. En decentraliserad strategi med en tydlig rollfördelning mellan förtroendevalda och tjänstepersoner

tillsammans med robusta förvaltningsorganisationer identifieras i utvärderingen som framgångsfaktorer. Stadsrevisionens sammantagna bedömning är mot bakgrund av granskningsresultaten att Borås Stads arbete i dessa delar i huvudsak har varit ändamålsenligt.

Coronapandemin har inneburit både en tragedi för enskilda och stora utmaningar för hela samhället. Så även för Borås Stad. Genomförd utvärdering visar att hanteringen av pandemin har inneburit stora omställningar och ansträngningar i många av Borås Stads verksamheter. Förhållandena har bl.a. medfört ett omfattande brett lärande efter hand och att många erfarenheter gjorts. Det är i Stadsrevisionens mening av stor vikt att den kunskap och erfarenhet i organisationen som pandemin medfört förvaltas på ett medvetet och aktivt sätt framöver. Stadsrevisionen vill i sammanhanget särskilt betona detta i förhållande till lagstiftningens krav om att hålla krisberedskaps- och krisledningsfrågorna levande även när krisrelaterade händelser inte pågår.

Utvärderingsrapporten avslutas med några rekommendationer som enligt Stadsrevisionens bedömning kan ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete.

Granskning av Borås Stads delårsrapport 2021

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads delårsrapport januari-augusti 2021. Vår bedömning baseras på en genomgång av Kommunstyrelsens redovisning och analys i delårsrapporten, och på en översiktlig granskning av Stadens bokslut och den sammanställda redovisningen. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionsred i kommunal verksamhet och Rådet för kommunal redovisnings rekommendation RKR R17 Delårsrapport.

Sammanfattningsvis bedömer Stadsrevisionen att den av Kommunstyrelsen upprättade delårsrapporten i allt väsentligt uppfyller lagstiftarens formella krav och Rådet för kommunal redovisnings rekommendation avseende innehåll och utformning. Stadsrevisionen noterar att delårsrapporten har utvecklats sedan föregående år, bl.a. finns information om koncernen numera i delårsrapporten i enlighet med LKBR.

Stadsrevisionen kan med utgångspunkt i delårsrapporten konstatera att samtliga tre av årets finansiella mål troligen kommer att uppnås under 2021. Stadsrevisionen noterar att Borås Stad fortfarande inte har upprättat riktlinjer för god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunallagen.

Stadsrevisionen konstaterar att Kommunfullmäktige behandlar delårsrapporten i november månad, vilket medför att tiden för att vidta åtgärder före årets slut blir mycket kort. Stadsrevisionen bedömer mot denna bakgrund att perioden för delårsrapporten och dess behandling under november månad i Kommunfullmäktige ligger för sent för att kunna utgöra ett underlag för styrning.

Centralt tillkommande kostnader i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat interna och gemensamma kostnader som är fördelade på förvaltningar/nämnder. Syftet med granskningen är att bedöma om Borås Stads hantering är ändamålsenlig, effektiv och i enlighet med kommunallagen och Kommunfullmäktiges reglementen.

Kommunstyrelsen debiterar nämnderna sammanlagt ca 45 mnkr per år fördelat på tretton olika kostnadsposter. Kostnadsposten som avser försäkringspremie finns det beslut om i Kommunstyrelsen om att kostnaden ska fördelas ut till nämnderna. Kostnadsposten som avser data-

skyddsombud finns det beslut i respektive nämnd om att utse dataskyddsombud från Sjuhärads kommunalförbund. När det gäller de elva kostnadsposter som återstår finns det inget beslut om att fördela ut kostnaderna till nämnderna varken i Kommunstyrelsen eller i Kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har inget stöd i reglementet för att debitera eller tillhandahålla tjänster åt andra nämnder

Stadsrevisionens bedömning är att Kommunstyrelsens hantering av de centralt tillkommande kostnaderna inte är ändamålsenlig. Bristerna avser ett stort antal kostnadsposter om sammanlagt större belopp. Därutöver visar granskningen att det i Kommunstyrelsen finns ett etablerat arbetssätt att finansiera centrala tjänster genom s.k. fördelningsnycklar vilket påverkar övriga nämnders förutsättningar att genomföra sina grunduppdrag. Kommunstyrelsen behöver säkerställa att hanteringen sker i enlighet med de reglementen som gäller för styrelsen.

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 1 § kommunallagen, leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Kommunstyrelsen ansvarar enligt reglementet dessutom för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas ansvarsområden och för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls. Granskningen visar att det saknas en samlad analys av de centralt tillkommande kostnaderna. Det finns inte heller någon övergripande sammanställning över dessa kostnaders förekomst, utformning eller omfattning. Kostnaderna är tills största delen inte heller föremål för övergripande och systematisk uppföljning eller utvärdering. Stadsrevisionens bedömning är att förhållandena medför att Kommunstyrelsens uppsikt över området inte är tillräcklig.

Granskning av samordnad varudistribution

Stadsrevisionen har granskat samordnad varudistribution i Borås Stad. Granskningens syfte var att granska om den samordnade varudistributionen uppfyller målsättningarna för projektet och om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv när det gäller distribution av livsmedel.

Stadsrevisionen kan med utgångspunkt i beslutsunderlaget inför Kommunfullmäktiges beslut och de övriga målsättningar som finns inom området konstatera att Kommunfullmäktige hade höga ambitioner med införslin av samordnad varudistribution i Borås Stad.

Granskningen visar att merparten av dessa ambitioner inte har förverkligats. I flera fall har utvecklingen istället gått i motsatt riktning.

Den samordnade varudistributionen av livsmedel har bl.a. inneburit ökad arbetsbelastning, försämrad arbetsmiljö och ökat matsvinn i Borås Stads tillagningskök. De ekonomiska målsättningarna nås inte och modellen har bidragit till ökade kostnader för nämndernas kostverksamheter. Arbetet präglas därutöver av bristande kommunikation, samordning, styrning och ledning. Förhållandena innebär bl.a. att verksamheten i tillagningsköken inte kan bedrivas i enlighet med Kommunfullmäktiges målsättningar eller fullt ut uppfylla Borås Stads Kostpolicy.

Bristerna som framkommer i granskningen är så omfattande att den samordnade varudistributionen när det gäller livsmedel i Borås Stad inte kan bedömas som ändamålsenlig och effektiv.

Enligt Stadsrevisionens bedömning behöver Kommunstyrelsen, i samråd med berörda nämnder, genomföra en genomgripande översyn och omprövning av den samordnade varudistributionen i Borås Stad. Arbetet behöver i Stadsrevisionens mening leda till åtgärder som syftar till att Kommunfullmäktiges mål kan nås.

Måltider är en väsentlig del av vardagen för många barn, elever, äldre, brukare m.fl. i Borås Stads verksamheter. Detta understryker i Stadsrevisionens mening vikten av åtgärder inom området.

Borås Stads arbete med barnkonventionen

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete med barnkonventionen. Granskningen har genomförts av EY. Granskningens syfte var att bedöma om Kommunstyrelsen och granskade nämnder vidtagit åtgärder för att säkerställa att Borås Stad uppfyller barnkonventionen och om arbetet är ändamålsenligt. Granskningen har riktat sig dels mot stadens övergripande arbete med barnkonventionen, dels mot kartläggning av hur barnkonventionen säkerställs och tillämpas vid viss typ av myndighetsutövning som rör barn och ungdomar.

Granskningen visar att det barnrättsbaserade synsättet med barnet som rättighetsbärare inte har fått genomslagskraft i stadens verksamheter. Barnkonventionen beaktas inte i tillräcklig utsträckning i stadens styrdokument eller i arbets- och beslutsprocesser. Det saknas systematik vad gäller genomförande av barnkonsekvensanalyser vid beslut som berör barn på ett direkt eller indirekt sätt. På det stora hela saknas därutöver uppföljning av Kommunstyrelsens och nämndernas arbete med barnkonventionen.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att Kommunstyrelsen och granskade nämnder i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Ärendeberedning i de kommunala bolagen i Borås Stad

Stadsrevisionen har granskat ärendeberedningen i de kommunala bolagen i Borås Stad. Syftet med granskningen var att granska bolagens och Kommunstyrelsens beredningsprocess inför beslut i Kommunfullmäktige och bedöma om processen är ändamålsenlig och förenlig med kommunallagens, aktiebolagslagens och andra lagars krav på beredning.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är när det gäller Kommunstyrelsens ärendeberedning att de brister som konstaterades 2018 inte åtgärdats. Förhållandena medför att Kommunstyrelsens beredning av ärenden även fortsatt inte kan bedömas som ändamålsenlig.

Stadsrevisionen bedömer att beredningsprocessen när det gäller frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt i bolagen och Kommunstyrelsen kan utvecklas och hänvisar till bilagd rapport för precisering av rekommendationer.

När det gäller ärendeberedningen i de kommunala bolagen bedömer Stadsrevisionen att bolagen till största delen har en ändamålsenlig beredningsprocess. Utöver aktiebolagslagen finns ingen laglig reglering som rör ärendens beredning inom respektive bolag. Väsentliga delar som behöver utvecklas för bolagen är protokollföringen från bolagsstyrelsernas sammanträden, att kommunfullmäktiges beslut verkställs i enlighet med upprättat protokoll och att ansvar och rutiner för förvaring och utlämnande av allmänna handlingar upprättas.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för intern kontroll. Ansvaret innefattar bl.a. att nämnden ska genomföra riskanalys, upprätta plan för intern kontroll och genomföra uppföljning av planen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Kommunstyrelsen har genomfört en egen riskanalys som identifierade 33 risker. Riskbilder har identifierats inom områdena styrning och ledning, personal, ekonomi och egen verksamhet. När det gäller risker inom området egen verksamhet noterar Stadsrevisionen att riskbilder har identifierats endast för en

del av Kommunstyrelsens verksamhet/avdelningar. Kommunstyrelsens förvaltning består av nio avdelningar.

Planen för intern kontroll omfattade fem kontrollmoment. Ett av kontrollmomenten i planen för intern kontroll bedöms inte relevant i förhållande till den riskbild som beslutats om i riskanalysen. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Kommunstyrelsen den 21 februari 2021.

Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes den 13 december 2021 med Kommunstyrelsens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och den fördjupade granskningen som har varit riktade mot nämnden avseende år 2021.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på uppnådda mål och helt genomförda uppdrag för året. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Det ekonomiska resultatet för Kommunstyrelsen visar på ett överskott mot budget på 5 209 tkr jämfört med budget, fördelat på ett överskott på 4 468 tkr för stadsledningskansliet och 741 tkr för kommungemensam verksamhet. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen. Bufferten är inte upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Om Kommunstyrelsen väljer att inte upprätta en tillräckligt stor buffert bör detta anges i budget och årsredovisning tillsammans med en förklaring om varför man inte följer Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

I Kommunstyrelsens årsredovisning för 2021 redovisas inte det ekonomiska resultatet för förvaltningens olika avdelningar. För att ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat bör även det ekonomiska utfallet för avdelningarna i den gemensamma administrationen redovisas i Kommunstyrelsens årsredovisning. Detta för att tydliggöra både avdelningarnas ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat.

Kommunstyrelsen har under året inte uppnått målsättningen för två av sju indikatorer. Avseende en indikator saknas uppgifter om målsättningen uppnås eller inte. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Nio av tolv uppdrag från Kommunfullmäktige har inte genomförts under året. Kommunstyrelsens genomförande av Kommunfullmäktiges uppdrag bedöms som bristfällig.

Kommunstyrelsen har inte antagit egna indikatorer.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av lokalförsörjningsprocessen i Borås Stad.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att det på övergripande nivå finns en väletablerad struktur för hur lokalförsörjningsprocessen ska bedrivas i staden. Stadsrevisionen bedömer samtidigt att processen i väsentliga delar behöver förtydligas och formaliseras i syfte att skapa likriktighet, förutsägbarhet och en mer ändamålsenlig lokalförsörjningsprocess.

Kommunforskning i Västsverige (KFi) har på uppdrag av Stadsrevisionen i Borås Stad genomfört en granskning av Borås Stads hantering av coronapandemin. KFi konstaterar i rapporten att de som vidtalats i utvärderingen samstämmt ger ett gott betyg åt kommunens organisering, styrning och ledning under pandemin. Stadsrevisionens sammantagna bedömning är mot bakgrund av granskningsresultaten att Borås Stads arbete i dessa delar i huvudsak har varit ändamålsenligt.

Stadsrevisionen har granskat interna och gemensamma kostnader som är fördelade på förvaltningar/nämnder. Stadsrevisionens bedömning är att Kommunstyrelsens hantering av de centralt tillkommande kostnaderna inte är ändamålsenlig. Kommunstyrelsen behöver säkerställa att hanteringen sker i enlighet med de reglementen som gäller för styrelsen. Granskningen visar att det saknas en samlad analys av de centralt tillkommande kostnaderna. Stadsrevisionens bedömning är att förhållandena medför att Kommunstyrelsens uppsikt över området inte är tillräcklig.

Stadsrevisionen har granskat samordnad varudistribution i Borås Stad. Bristerna som framkommer i granskningen är så omfattande att den samordnade varudistributionen när det gäller livsmedel i Borås Stad inte kan bedömas som ändamålsenlig och effektiv. Enligt Stadsrevisionens bedömning behöver Kommunstyrelsen, i samråd med berörda nämnder, genomföra en genomgripande översyn och omprövning av den samordnade varudistributionen i Borås Stad.

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads arbete med barnkonventionen. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att Kommunstyrelsen och granskade nämnder i vissa avseenden inte säkerställt ett ändamålsenligt arbete som uppfyller barnkonventionen.

Stadsrevisionen har granskat ärendeberedningen i de kommunala bolagen i Borås Stad. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är när det gäller Kommunstyrelsens ärendeberedning att de brister som konstaterades 2018 inte åtgärdats. Förhållandena medför att Kommunstyrelsens beredning av ärenden även fortsatt inte kan bedömas som ändamålsenlig. Stadsrevisionen bedömer att beredningsprocessen när det gäller frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt i bolagen och Kommunstyrelsen kan utvecklas.

Kommunstyrelsen har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2021. Kommunstyrelsen har genomfört en riskanalys som identifierade 33 risker. Riskbilder har identifierats inom områdena styrning och ledning, personal, ekonomi och egen verksamhet. När det gäller risker inom området egen verksamhet noterar Stadsrevisionen att riskbilder har identifierats endast för en del av Kommunstyrelsens verksamhet/avdelningar. Kommunstyrelsens förvaltning består av nio avdelningar.

Planen för intern kontroll omfattade fem kontrollmoment. Ett av kontrollmomenten i planen för intern kontroll är inte relevant i förhållande till den riskbild som beslutats om i riskanalysen. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till Kommunstyrelsen den 21 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen behöver upprätta en buffert i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget och redovisa avdelningarnas ekonomiska resultat. Kommunstyrelsens genomförande av Kommunfullmäktiges uppdrag bedöms som bristfällig. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med utvecklingsområden. Riskanalysen bör framöver ta sin utgångspunkt i all den verksamhet som Kommunstyrelsen bedriver. Kontrollmomenten i planen för intern kontroll bör ha relevans för den beslutade riskbilden.

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen